

IN MEMORIAM Velimir Pravdić (1931.-2011.)

Akademik Velimir Pravdić, rođen je i umro u svom gradu Zagrebu. Uz sve njegove brojne znanstvene i društvene aktivnosti bio je i suradnik našeg časopisa „Socijalna ekologija“.

Kao prirodoslovac ali „generalist“ velike širine i mislitelj kojem su smetale disciplinarne granice otvorio se je prije puno godina za suradnju s kolegama iz društveno-humanističkih znanosti, posebno ekonomistima, sociolozima i sličnim profilima znanja. Znao je reći, evo kolege, mi smo sve opisali, izmjerili ali sada, kada je riječ o tome da se stanje stvari u okolišu Hrvatske mijenja – sada je na Vama. Obožavao je interdisciplinarne dijaloge, hrabro se svojim prilogom upuštao u njih i davao svoje doprinose koji su često bili iskričavi, iskreni, originalni i poticajni. Znanstveni argumenti i osporavanje zabluda spoznatom istinom su mu bile temeljni način postupanja čak kada je zbog toga morao ulaziti u napetosti s kolegama iz znanosti ili pak pojedincima iz državne uprave.

Završio je Klasičnu gimnaziju u Zagrebu, a 1955. godine Tehnološki fakultet u Zagrebu. Doktorirao je na PMF-u u Zagrebu 1959. godine. U trenutku odlaska bio je znanstveni savjetnik u miru – provevši 42 godine (1956.-1998.) na Institutu „Ruđer Bošković“. Redovno članstvo u HAZU u Razredu za prirodne znanosti teklo mu je od početka 1997. godine do smrti. Uz članstvo u svom matičnom Kemijskom društvu Hrvatske čiji je predsjednik bio 1980.-1982. bio je i ekspertni ili savjetodavni član mnogih međunarodnih tijela i komisija te član i predsjednik Savjeta za prostorno uređenje i zaštitu okoliša Vlade RH (2000.-2004.), odnosno Savjeta za zaštitu okoliša Vlade RH (2004.-2007.)

O njegovom pristupu i načinu mišljenja vrlo jasno govori i njegova vlastita zabilješka o cilju njegovog zadnjeg projekta na kojem je radio u HAZU a koji nosi naslov „Strategija znanstvenih istraživanja u zaštiti i gospodarenju okolišem“. Kolega Pravdić kaže: „Projekt ima za cilj uvođenje koncepta gospodarenja ekosustavom (*ecosystem management*) u strategiju hrvatskih prirodoznanstvenih istraživanja i prateće legislative. Projekt premoštava prirodoznanstvena istraživanja i rezultate, s njihovom društvenom dimenzijom – provedivošću i prihvatljivošću preporuka za operacionalizaciju zaštite okoliša i prirodnih dobara. Osnovni je problem operacionalizacije zaštite okoliša prevođenje podataka iz prirodoznanstvenih istraživanja u oblik podesan za provedbu. Problemi su stalno prisutni kada se zakonski i normativni okvir s jedne strane, a tradicionalni pristup programu i metodologiji znanstvenih istraživanja s druge strane nađu u neskladu. Znanstvena se istraživanja u svijetu razvijaju brzo, proizvodeći nove rezultate i saznanja, podvrgavajući sve postojeće znanje stalnim nadopunama i kritičkoj provjeri. Problemi nastaju onda kada znanstveno-istraživački programi nisu u stanju eksperimentalnom provjerom potvrditi postavljene hipoteze. Posebnu opasnost predstavlja donošenje odluka u uvjetima višestrukih izvora nesigurnosti informacija, i kada se čini ustupak ekonomskim ili političkim potrebama. To otvara probleme okolišnog rizika. Hrvatska

u svom približavanju prema članstvu u EU mora se podrediti razvijenom sustavu direktiva, preporuka i standarda u zaštiti okoliša, kao i trendovima uvođenja koncepta gospodarenja ekosustavom (*ecosystem management*), određeno nekim neophodnim dodatnim uvjetima zaštite osjetljivih krških područja, Jadranskog mora i njegovih resursa. Legislativa EU ukazuje na minimum, ispod kojega niti jedna članica ne smije ići. Pooštrenje propisa zaštite, posebno za osjetljiva područja, mora s druge strane biti usklađeno s ograničenjima, koje princip slobodne i jednakopravne gospodarske utakmice u EU nameće. U tom smislu Hrvatska mora uskladiti sustav prepoznavanja vlastitih interesa, kao i vlastitih prirodno-nastavnih, socioloških i gospodarskih istraživanja, te ih modernizirati u skladu s onima koje nudi, ili čak nameće EU. Pogreške učinjene zbog manjka prepoznavanja nužnih uvjeta zaštite i gospodarenja okolišem su skupe i mogu nanijeti dugoročnu štetu kako okolišu, tako i gospodarstvu. Cilj je ovog Projekta proučiti postojeće sustave prepoznavanja i informiranja u navedenim, postojećim uvjetima i predložiti uvođenje novih konceptata.“

Uvijek tvrdokorno zagledan u budućnost bio je posljednjih nekoliko godina zabrinut zbog društveno-ekonomskih, etičkih i ostalih problema razvoja hrvatskog društva ali i odsustva pameti u upravljanju društvom. Otišao je u 80. godini života onemogućen od bola i pogubne razarajuće bolesti tijela ali um mu je do zadnjih dana bio iskričav i zaposlen razmišljanjima u potrazi za odgovorima i rješenjima. Velimir Pravdić je čovjek koga se sjećamo s ljudskim veseljem i zahvalnošću.

Uredništvo